

Jméno

Adresa školy

Národní institut dětí a mládeže MŠMT, Sámova 3, 101 00 Praha 10

Olympiáda v českém jazyce

37. ročník – 2010/2011

Školní kolo – gramatická část

I. kategorie

Počet bodů:

1. „Rozmotejte“ popletená slovní spojení a přiřaďte k sobě příslušná podstatná a přídavná jména:

*jízdní mouka
španělský salám
počítačové právo
němý řád
hladká nadílka
římské brambory
točený film
parní ptáček
francouzské hry
vánoční lokomotiva*

2. V kresleném vtipu přináší Spejbl z nákupu 12 rohlíků, protože špatně pochopil prosbu paní Kateřiny: *Kupte mi pět rohlíků, a když budou mít vejce, přineste mi jich dvanáct.*

a) Upravte tuto prosbu do co nejjednodušší podoby tak, aby byla jednoznačná.

b) Vysvětlete, v čem spočívala hlavní příčina toho, že došlo k nedorozumění.

3. Opravte všechny jazykové nedostatky v následujících větách (souvěťích):

Prohlíželi jsme si fotografie v babiččinu albu.

Předpokládali jsme, že diváci budou aplaudovat týmže interpretům jako my, ale o většině lidech se to říct nedalo.

Výpravčí na nás mával dlouhými pažemi.

Texty odevzdejte do uvedeného datumu a dbejte na to, aby ve vašich pracech nechyběly seznamy odborné literatury.

Kdyžby autorka zaměnila začátek a konec, kniha by mohla být ještě vynikajícnějši, než je nyní.

4. Použijte každou z následujících vět ve třech souvětích tak, aby měly platnost tří vedlejších vět různých druhů. Tyto druhy vět u každého souvětí určete.

a) *abych už nezlobil*

1.

2.

3.

b) *že jsem se tam smál nahlas*

1.

2.

3.

5. Ke každé pěti podstatných jmen přiřaďte vždy jedno přídavné jméno tak, aby s nimi tvořilo obvyklé, běžně užívané spojení (např. *policie, doprava, zastupitelstvo – městský*). Použité přídavné jméno musí být odvozeno od podstatného jména.

host / oděv / oznámení / řeč / vrba _____

hodiny / hudba / krok / mistr / pár _____

nutnost / pojistka / prostředí / příběh / styl _____

katastrofa / bohatství / řízek / hedvábí / rezervace _____

6. Jak vznikly níže uvedené názvy měst a vesnic? Zvolenou odpověď zakroužkujte. Vezměte v úvahu, kdy tyto názvy vznikaly, jak mohly být tvořeny a jaké skutečnosti mohou odrážet.

Točnick

- a) hrad založený na tak vysokém kopci, že se povoz při cestě nahoru musel otočit kolem kopce, tj. objet kopec dokola
- b) hrad založený na tak vysokém kopci, že se každému při pohledu dolů zatočila hlava
- c) hrad založený hospodským, který od rytířů získal právo točit pivo v blízkém městečku

Popovice

- a) místo ležící na cestě z Brna na místě vzdálenějším než Povice (tj. až po Povicích)
- b) místo, kde firma Dr. Popov, zabývající se hlavně obchodem se zdravotními čaji, založila výrobu zmrzliny
- c) místo patřící popovi, ves popových lidí

Jankov

- a) sídlo, které původně vlastnil Janek
- b) sídlo, které založil Jan, povoláním kovář
- c) sídlo, ve kterém bylo mnoho bláznivých, jankovitých lidí

Mladá Boleslav

- a) město s výrazně nižším věkovým průměrem obyvatel, než má Stará Boleslav
- b) město založené později než Stará Boleslav a pojmenované po knížeti Boleslavovi
- c) město, ve kterém občané slavili bolesti získané v bojích zamlada

Bystřice

- a) obec, ve které bydleli neobyčejně bystří lidé
- b) obec pojmenovaná podle rychlé, tedy bystré říčky, u níž leží
- c) obec, která se proslavila příběhem o lišce Bystroušce

7. V novinách se v článku o senátních volbách objevil následující text:

Ani jeden z kandidátů se o naši podporu ucházet nebude. A pokud se na nás neobrátlí, nemáme důvod někomu vyjadřovat podporu a někoho proklamovat.

- a) Slovo *proklamovat* je v něm užito nenáležitým způsobem. Nahraďte je jiným slovem tak, aby se do věty svým významem hodilo.

- b) Užijte sloveso *proklamovat* ve větě nebo slovním spojení tak, aby byl zřejmý jeho význam. Sloveso můžete použít v libovolném tvaru.

Jméno

Národní institut dětí a mládeže MŠMT, Sámova 3, 101 00 Praha 10

Olympiáda v českém jazyce

37. ročník – 2010/2011

Školní kolo – slohový úkol

I. kategorie

Naštěstí jsem si to včas vyžehlil(a)

Vyberte si situaci, ve které zazněl tento výrok, a zpracujte ji libovolným způsobem a v libovolném slohovém útvaru. Zadanou větu v textu užíjte. Doporučená délka 25–30 řádek.

Školní kolo OČJ 2010/2011 – 37. ročník – I. kategorie – řešení:

1. *jízdní řád, španělský ptáček, počítačové hry, němý film, hladká mouka, římské právo, točený salám, parní lokomotiva, francouzské brambory, vánoční nadílka*

Bodování: za 10 správně utvořených spojení – 2 body;
za 8 a 9 správně utvořených spojení – 1 bod.

2. a) Příklad řešení: *Kupte mi pět rohlíků a dvanáct vajec.*

b) Příklad vysvětlení: Podmínková věta *když budou mít...* je z významového hlediska nadbytečná: nikdo nekoupí zboží, které v obchodě nemá – bez ohledu na to, že se běžně užívá.

Poznámka: Uznávejte i odpověď, že hlavní příčinou je nejasnost, ke kterému substantivu se vztahuje zájmený tvar *jich*.

Bodování: a) za vhodnou opravu – 1 bod;
b) za výstižné vysvětlení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 2 body.

3. *babiččinu* → *babiččině*; *týmže* → *týmž*; *o většině lidech* → *o většině lidí* (uznávejte i úpravy typu *o skoro všech lidech*); *datumu* → *data*; *pracech* → *pracích*; *Kdyžby* → *Kdyby* (uznávejte i *Když by*); *ještě vynikajícnější* → *ještě lepší / ještě dokonalejší* apod. (neuznávejte odpovědi *ještě více vynikající, ještě více vynikající/vynikajícnější* apod.)

Poznámka: K úpravě *řici* → *říct* nepřihlížejte, oba tvary jsou náležité.

Bodování: za 7 správně provedených oprav – 4 body;
za 6 správně provedených oprav – 3 body;
za 5 správně provedených oprav – 2 body;
za 3–4 správně provedené opravy – 1 bod;
za každou opravu správného jevu odečtete 1 bod (záporné body se nedávají).

4. Příklady řešení:

- a) *Přede všemi mi řekl, abych už nezlobil.* – VV předmětná

Vzduchovku jsem nakonec dostal, jedinou máminou podmínkou bylo, abych už nezlobil. – VV podmětná

Dal mi hračku, abych už nezlobil. – VV příslovečná účelová

Dostal jsem důrazné doporučení, abych už nezlobil. – VV přívlastková

- b) *Celou přestávku mi vytýkal, že jsem se tam smál nahlas.* – VV předmětná

Asi nebylo moc vhodné, že jsem se tam smál nahlas. – VV podmětná

Ten pán mluvil tak legračně, že jsem se tam smál nahlas. – VV příslovečná způsobová/měrová (uznávejte i: účinková)

Dostal jsem vynadáno, že jsem se tam smál nahlas. – VV příslovečná příčinná

Odmítl jsem výtku, že jsem se tam smál nahlas. – VV přívlastková

Bodování: a) za vhodné doplnění a správné určení 3 vět – 2 body;
za vhodné doplnění a správné určení 2 vět – 1 bod;
b) za vhodné doplnění a správné určení 3 vět – 2 body;
za vhodné doplnění a správné určení 2 vět – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 4 body.

5. a) *smuteční*, b) *taneční*, c) *životní*, d) *přírodní*

Bodování: za 4 správné odpovědi – 2 body;
za 3 správné odpovědi – 1 bod.

6. a, c, a, b, b

Bodování: za správné řešení u 5 místních jmen – 2 body;
za správné řešení u 3 nebo 4 místních jmen – 1 bod.

7. a) Příklad řešení: *propagovat*. Uznávejte i jiná vhodná řešení.

b) Příklady řešení: *Šéf odborů proklamoval nárok státních zaměstnanců na odpovídající platové ohodnocení. – Karel Marx proklamoval své názory v knize Kapitál.* Uznávejte i jiná vhodná řešení s významem ‚(veřejně, slavnostně) prohlašovat/prohlásit, vyhlašovat/vyhlásit, zdůrazňovat/zdůraznit‘.

Bodování: a) za vhodné sloveso – 1 bod;

b) za vhodné řešení – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 2 body.

8. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.